

Development of 5 STEPs-Based Learning Management Integrated with Reading Comprehension Exercises Using the 5W1H Technique to Enhance Reading Comprehension Skills among Grade 3 Students

Pornpan Yaemngam ^{1*}, Nichapha Kankhunthod ² and Nataya Hokpanna ³

^{1, 2, 3} Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University.

* Corresponding author. E-mail: pornpan.ya@ksu.ac.th

ABSTRACT

This study aimed to (1) examine the problems and needs related to learning management; (2) develop a 5 STEPs-based learning management approach integrated with reading comprehension exercises using the 5W1H technique for Grade 3 students and determine its efficiency according to the 70/70 criterion; and (3) compare students' learning achievement before and after the intervention. This research and development (R&D) study was conducted in three phases. Phase 1 examined the problems and needs related to learning management by collecting data from eight Thai language teachers from four schools and 19 Grade 3 students at Nikhom Kuchinarai Moo 2 School. Phase 2 involved developing and validating the learning management innovation. The lesson plans, reading comprehension exercises, and research instruments were evaluated by three experts for content validity, alignment, and appropriateness. The innovation was then pilot-tested with 10 Grade 3 students at Ban Sang Saen School to assess its suitability and determine its preliminary efficiency according to the 70/70 criterion. Phase 3 involved implementing and evaluating the innovation with 19 Grade 3 students at Nikhom Kuchinarai Moo 2 School, who were purposively selected. A one-group pretest-posttest design was employed. The intervention comprised eight lesson plans implemented over a total of eight hours. Data were analyzed using content analysis, the mean, standard deviation, process and outcome efficiency values (E_1/E_2), and a dependent-samples t-test.

The findings revealed that (1) most students had difficulty distinguishing main ideas from supporting details and lacked motivation to read, whereas the teachers expressed a need for an innovation that promoted systematic thinking and could be effectively applied in classroom instruction; (2) the developed innovation comprised eight lesson plans based on the 5 STEPs process and reading comprehension exercises using the 5W1H technique. The five stages were Learning to Question, Learning to Search, Learning to Construct, Learning to Communicate, and Learning to Serve. The 5W1H framework comprised six guiding questions: Who, What, Where, When, Why, and How. The innovation achieved process and outcome efficiency values (E_1/E_2) of 73.68/76.05, exceeding the established 70/70 criterion; and (3) the students' post-intervention reading comprehension achievement scores were significantly higher than their pre-intervention scores at the .05 level.

Keywords: 5 STEPs-based learning management, 5W1H technique, reading comprehension exercises, reading comprehension skills.

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ 5 STEPs ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญด้วยเทคนิค 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

พรพรรณ แยมงาม ^{1*}, นิษภาพัท กันขุนทด ² และ นาทยา หกพันนา ³

^{1, 2, 3} คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

* Corresponding author. E-mail: pornpan.ya@ksu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ 2) พัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ 5 STEPs ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญด้วยเทคนิค 5W1H สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70 และ 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ การวิจัยครั้งนี้แบ่งการดำเนินการออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยจำนวน 8 คนและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนิคมกุดินารายณ์หมู่ 2 จำนวน 19 คน ระยะที่ 2 การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยนำแผนการจัดการเรียนรู้ แบบฝึกทักษะ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คนเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความสอดคล้อง และความเหมาะสม จากนั้นนำนวัตกรรมไปทดลองใช้เบื้องต้น (Try-out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสร้างแสน จำนวน 10 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและหาประสิทธิภาพเบื้องต้นตามเกณฑ์ 70/70 และระยะที่ 3 การทดลองใช้และประเมินผลนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้กับกลุ่มเป้าหมายได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนิคมกุดินารายณ์หมู่ 2 จำนวน 19 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง(Purposive Selection)โดยใช้แบบแผนการทดลองกลุ่มเดียว วัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One-Group Pretest-Posttest Design)ดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 8 แผน ใช้เวลารวม 8 ชั่วโมง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาประสิทธิภาพของกระบวนการและผลลัพธ์ (E_1/E_2) และการทดสอบค่าทีสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่สัมพันธ์กัน (Dependent Samples t-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาในการจำแนกใจความสำคัญออกจากรายละเอียดสนับสนุน และขาดแรงจูงใจในการอ่าน ขณะที่ครูผู้สอนมีความต้องการนวัตกรรมที่ส่งเสริมการลำดับความคิดอย่างเป็นระบบและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้จริง 2) นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ 5 STEPs จำนวน 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นการเรียนรู้ตั้งคำถาม (Learning to Question) 2) ขั้นการเรียนรู้แสวงหาสารสนเทศ (Learning to Search) 3) ขั้นการเรียนรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้ (Learning to Construct) 4) ขั้นการเรียนรู้เพื่อการสื่อสาร (Learning to Communicate) และ 5) ขั้นการเรียนรู้เพื่อตอบสนองสังคม (Learning to Serve) โดยบูรณาการร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญด้วยเทคนิค 5W1H ได้แก่ ใคร (Who) ทำอะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไร (When) ทำไม (Why) และอย่างไร (How) ผลการหาประสิทธิภาพของนวัตกรรม (E_1/E_2) มีค่าเท่ากับ 73.68/76.05 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 70/70 ที่กำหนดไว้และ 3) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านจับใจความสำคัญหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบ 5 STEPs, เทคนิค 5W1H, แบบฝึกทักษะการอ่าน, ทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้การจัดการศึกษายึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาจึงต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ครูผู้สอนต้องออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความ

ถนัดของผู้เรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 2542) นอกจากนี้การพัฒนาความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคดิจิทัลยังเป็นประเด็นสำคัญประการหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาไทย เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563) การอ่านจับใจความสำคัญเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในระดับขั้นที่สูงขึ้นหากผู้เรียนไม่สามารถจับใจความสำคัญได้ อาจส่งผลให้ไม่เข้าใจเนื้อหาหรือแก่นของเรื่องที่อ่าน อีกทั้งผู้เรียนจำเป็นต้องใช้ทักษะการอ่านจับใจความเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และประสบการณ์จากรายวิชาต่าง ๆ ดังนั้นผู้เรียนที่ขาดทักษะในการอ่านจับใจความอาจไม่สามารถจำแนกข้อมูลสำคัญและสรุปสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านได้อย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของชนิษฐา มาทุง (2562) ที่กล่าวว่า การอ่านเป็นทักษะพื้นฐานที่มีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ของมนุษย์ ช่วยพัฒนาศักยภาพของบุคคล เสริมสร้างประสบการณ์ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง แม้ในยุคที่เทคโนโลยีสารสนเทศมีความเจริญก้าวหน้า ทักษะการอ่านยังคงเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ โดยเฉพาะการอ่านจับใจความสำคัญ ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการอ่าน เนื่องจากเป็นรากฐานของการอ่านในระดับสูง เช่น การอ่านวิเคราะห์และการอ่านตีความ หากผู้เรียนสามารถจับใจความสำคัญได้ดี ย่อมมีโอกาสเข้าใจเนื้อหาและถ่ายทอดสิ่งที่อ่านให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างชัดเจน ในทางตรงกันข้ามหากขาดทักษะดังกล่าว การอ่านอาจไม่มีประสิทธิภาพและไม่ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ สายใจ ทองเนียม (2560) กล่าวว่า ผู้เรียนควรมีความสามารถในการอ่านออก เข้าใจความหมายของคำ กลุ่มคำ สำนวน วลี และประโยค รวมทั้งสามารถวิเคราะห์และสรุปใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้อย่างถูกต้อง เนื่องจากความสามารถดังกล่าวเป็นพื้นฐานของการทำความเข้าใจเนื้อหาและการอ่านเพื่อวัตถุประสงค์อื่นที่ต้องอาศัยกระบวนการคิดและการตีความในระดับที่สูงขึ้น หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยกำหนดให้ “การอ่าน” เป็นสาระการเรียนรู้ที่ 1 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และมุ่งให้ผู้เรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิด และการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากระดับประถมศึกษาเป็นช่วงแรกของการศึกษาภาคบังคับ จึงถือเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยแบ่งออกเป็น 5 สาระ ได้แก่ 1) การอ่าน 2) การเขียน 3) การฟัง การดู และการพูด 4) หลักการใช้ภาษาไทย และ 5) วรรณคดีและวรรณกรรม โดยสาระที่ 1 การอ่าน กำหนดมาตรฐาน ท 1.1 ให้ผู้เรียนสามารถใช้กระบวนการอ่านเพื่อสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจและแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ตลอดจนมีนิสัยรักการอ่าน ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญของการอ่านจับใจความสำคัญ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเรียนรู้ของผู้เรียน

จากผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (Reading Test: RT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของจังหวัดกาฬสินธุ์พบว่าปีการศึกษา 2565 มีคะแนนเฉลี่ยรวมความสามารถทั้ง 2 ด้านเท่ากับร้อยละ 80.23 และมีคะแนนด้านการอ่านรู้เรื่องเท่ากับร้อยละ 80.51 ส่วนปีการศึกษา 2566 มีคะแนนเฉลี่ยรวมความสามารถทั้ง 2 ด้านเท่ากับร้อยละ 82.16 และมีคะแนนด้านการอ่านรู้เรื่องเท่ากับร้อยละ 81.96 แสดงให้เห็นว่าผลการประเมินโดยรวมมีแนวโน้มสูงขึ้น อย่างไรก็ตามความสามารถด้านการอ่านรู้เรื่องยังเป็นทักษะพื้นฐานที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจ การเชื่อมโยงข้อมูล และการสรุปสาระสำคัญจากเรื่องที่อ่าน (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์, 2567) ปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ เนื่องจากเป็นพื้นฐานของการอ่านรู้เรื่อง หากผู้เรียนไม่สามารถจำแนกใจความสำคัญออกจากรายละเอียดสนับสนุนได้ ย่อมส่งผลต่อความเข้าใจเนื้อหา การเรียนรู้ในรายวิชาอื่น ตลอดจนการคิดวิเคราะห์และการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ดังนั้น การพัฒนาทักษะการอ่านจึงควรมุ่งจากการอ่านออกเสียงไปสู่การอ่านเพื่อทำความเข้าใจวิเคราะห์ และสรุปสาระสำคัญได้อย่างเป็นระบบ จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนในชั้นเรียน พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยยังต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนด โดยเฉพาะด้านการอ่านจับใจความสำคัญ ผู้เรียนบางส่วนสามารถอ่านออกเสียงได้ แต่ไม่สามารถบอกสาระสำคัญ จำแนกรายละเอียด หรือสรุปเรื่องที่อ่านได้ เมื่ออ่านบทร้อยแก้ว บทร้อยกรอง หรือเรื่องที่มีเนื้อหาค่อนข้างยาว ผู้เรียนมักเกิดความเบื่อหน่ายและขาดความสนใจ นอกจากนี้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านมา ยังเน้นการอธิบายเนื้อหามากกว่าการฝึกใช้เทคนิคการอ่าน อีกทั้งสื่อและกิจกรรมยังขาดความหลากหลาย ส่งผลให้ผู้เรียนไม่ได้รับการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างเต็มตามศักยภาพ

เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงมีความจำเป็นต้องนำกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมาใช้ โดยการจัดการเรียนรู้แบบ 5 STEPs เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่

1) ขั้นการเรียนรู้ตั้งคำถาม 2) ขั้นการเรียนรู้แสวงหาสารสนเทศ 3) ขั้นการเรียนรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้ 4) ขั้นการเรียนรู้เพื่อการสื่อสาร และ 5) ขั้นการเรียนรู้เพื่อตอบสนองสังคม กระบวนการดังกล่าวช่วยกำหนดลำดับการเรียนรู้และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ตั้งคำถาม แสวงหาคำตอบ สร้างข้อสรุป และสื่อสารความเข้าใจของตนเองอย่างเป็นระบบ (สุภาพร เหล่ารอด, 2565) อย่างไรก็ตาม การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญจำเป็นต้องมีเครื่องมือช่วยคิดที่ชัดเจน เทคนิค 5W1H จึงเหมาะสมที่จะนำมาใช้ร่วมกับกระบวนการดังกล่าว โดยใช้คำถาม ได้แก่ ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม และอย่างไร เพื่อช่วยให้ผู้เรียนค้นหาข้อมูลสำคัญจำแนกรายละเอียด เชื่อมโยงเหตุการณ์ และสรุปสาระสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้อย่างมีเหตุผล (สิรินาถ เม่นเผือก และคณะ, 2566; รัตนกร คงโนนกอก และชวนพิศ รักษาพวก, 2566) ผลการวิจัยที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่า เทคนิค 5W1H สามารถนำมาใช้พัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญได้ โดยสิรินาถ เม่นเผือก และคณะ (2566) พบว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค 5W1H สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.78/85.45 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 นักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับศิริญาดา แก้วดวง (2566) ซึ่งพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H มีผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความสำคัญหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ รัตนกร คงโนนกอก และชวนพิศ รักษาพวก (2566) ได้นำเทคนิค 5W1H มาใช้ร่วมกับแบบฝึกทักษะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.75/81.00 และผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการอ่านจับใจความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะเดียวกัน สุภาพร เหล่ารอด (2565) ได้นำกระบวนการเรียนรู้แบบ 5 STEPs มาใช้ร่วมกับเทคนิค 5W1H สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ การพัฒนาแบบฝึกทักษะควรจัดลำดับเนื้อหาและกิจกรรมจากง่ายไปสู่ยาก ใช้ภาษาและเนื้อหาให้เหมาะสมกับวัย ตลอดจนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติซ้ำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และความชำนาญ โดยเริ่มจากกิจกรรมที่สั้นและไม่ซับซ้อนไปสู่กิจกรรมที่ยาวและมีความซับซ้อนมากขึ้น (รัตนกรณีย์ ทับทิมจันทร์, 2565, น. 48–51) จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า งานวิจัยที่ผ่านมาได้ศึกษาการใช้เทคนิค 5W1H การใช้เทคนิค 5W1H ร่วมกับแบบฝึกทักษะ และการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ 5 STEPs ร่วมกับเทคนิค 5W1H แล้ว อย่างไรก็ตามการศึกษาก่อนหน้านี้ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้แบบ 5 STEPs ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญด้วยเทคนิค 5W1H ซึ่งมีการจัดลำดับเนื้อหาและกิจกรรมอย่างเป็นขั้นตอนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ยังมีอยู่อย่างจำกัด งานวิจัยที่ผ่านมาส่วนใหญ่ดำเนินการกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หรือระดับมัธยมศึกษา จึงยังมีความจำเป็นต้องศึกษาการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการองค์ประกอบทั้งสามให้เหมาะสมกับวัย ระดับความสามารถ และบริบทของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (ศิริญาดา แก้วดวง, 2566; สิรินาถ เม่นเผือก และคณะ, 2566; สุภาพร เหล่ารอด, 2565; รัตนกร คงโนนกอก และชวนพิศ รักษาพวก, 2566)

จากสภาพปัญหา ความสำคัญ และช่องว่างการวิจัยดังกล่าว ประกอบกับทิศทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 3 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 3, 2567) ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ 5 STEPs ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญด้วยเทคนิค 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3” เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถค้นหาข้อมูลสำคัญ จำแนกใจความสำคัญ เชื่อมโยงเหตุการณ์ และสรุปสาระสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้อย่างมีเหตุผล ตลอดจนยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและส่งเสริมสมรรถนะด้านการคิด การสื่อสาร และการเรียนรู้ของผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้แบบ 5 STEPs ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญด้วยเทคนิค 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ 5 STEPs ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญด้วยเทคนิค 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบ 5 STEPs ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญด้วยเทคนิค 5W1H สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ พัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้และประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้น นวัตกรรมในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง ชุดการจัดการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบ 5 STEPs และแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญด้วยเทคนิค 5W1H สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยในขั้นทดลองใช้นวัตกรรมผู้วิจัยใช้แบบแผนการทดลองกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One-Group Pretest-Posttest Design) มีรายละเอียดการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย กลุ่มทดลองนำร่อง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และผู้เชี่ยวชาญ

1.1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 โรงเรียนนิคมกุดินารายณ์หมู่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 จำนวน 19 คนซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวเป็นนักเรียนในห้องเรียนที่ผู้วิจัยได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบจัดการเรียนรู้ และเป็นห้องเรียนที่นักเรียนมีปัญหาด้านการอ่านจับใจความสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับสภาพปัญหาจากผลการประเมินและความจำเป็นในการพัฒนาตามบริบทของสถานศึกษา

1.2 กลุ่มทดลองนำร่อง (Try-out) ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสร้างแสน จำนวน 10 คนซึ่งไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการทดลองจริง เพื่อใช้ตรวจสอบความเหมาะสมและคุณภาพเบื้องต้น รวมทั้งหาประสิทธิภาพเบื้องต้นของนวัตกรรมก่อนนำไปใช้จริง

1.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 8 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านหนองผ้อ้อม, โรงเรียนบ้านหนองโพนสูง, โรงเรียนบ้านสร้างแสน และโรงเรียนนิคมกุดินารายณ์หมู่ 2 โดยคัดเลือกโรงเรียนละ 2 คน เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหา ความต้องการ และแนวทางในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้

1.4 ผู้เชี่ยวชาญ ที่ทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพ ความตรงเชิงเนื้อหา และความเหมาะสมของนวัตกรรมและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวน 3 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติและความเชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ จำนวน 1 คน ทำหน้าที่ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล รวมทั้งพิจารณาความเหมาะสมของกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ 5 STEPs ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทยและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 1 คนทำหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของเนื้อหา การใช้ภาษา ระดับความยากง่ายของบทอ่าน คำถามและกิจกรรมในแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญด้วยเทคนิค 5W1H ให้เหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน ทำหน้าที่ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เกณฑ์การให้คะแนน ตลอดจนความเหมาะสมของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทตามวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้ ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ และเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีความแตกต่างกันดังนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ เป็นนวัตกรรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับนักเรียน ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้แบบ 5 STEPs ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญด้วยเทคนิค 5W1H จำนวน 8 แผน ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รวม 8 ชั่วโมง และแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญด้วยเทคนิค 5W1H ซึ่งใช้ประกอบการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 8 แผน โดยกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมให้

สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ พร้อมทั้งจัดลำดับความยากง่ายของกิจกรรมจากระดับพื้นฐานไปสู่ระดับที่มีความซับซ้อนมากขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับวัยและระดับความสามารถของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้สำหรับรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์และทดสอบสมมติฐานการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ แบบสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ความสนใจ และความต้องการในการเรียนรู้ด้านการอ่านจับใจความสำคัญ แบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะสำหรับผู้เชี่ยวชาญ แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้สำหรับวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านจับใจความสำคัญที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสำหรับใช้ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) และหลังเรียน (Posttest) และแบบบันทึกคะแนนกิจกรรมและแบบฝึกทักษะระหว่างเรียนสำหรับใช้คำนวณประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) ส่วนคะแนนจากแบบทดสอบหลังเรียนใช้สำหรับคำนวณประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)

3. สมมติฐานการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบ 5 STEPs ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญด้วยเทคนิค 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยกำหนดสมมติฐานไว้ดังนี้

3.1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ 5 STEPs ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญด้วยเทคนิค 5W1H มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านจับใจความสำคัญหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 การจัดการเรียนรู้แบบ 5 STEPs ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญด้วยเทคนิค 5W1H สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) โดยแบ่งการดำเนินการออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยศึกษาหลักสูตร เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านจับใจความสำคัญ การจัดการเรียนรู้แบบ 5 STEPs เทคนิค 5W1H และการพัฒนาแบบฝึกทักษะจากนั้นเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กับครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 8 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนิคมกฤณารายณ์ หมู่ 2 จำนวน 19 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อสรุปสภาพปัญหาความต้องการ และแนวทางในการพัฒนาชุดการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยและบริบทของผู้เรียน

ระยะที่ 2 การพัฒนานวัตกรรมและตรวจสอบคุณภาพนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยนำผลจากการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในระยะที่ 1 มาใช้พัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ 5 STEPs ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญด้วยเทคนิค 5W1H ซึ่งประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 แผน ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมรวม 8 ชั่วโมง และแบบฝึกทักษะที่มีการจัดลำดับเนื้อหาและกิจกรรมจากง่ายไปสู่ยาก จากนั้นผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำแผนการจัดการเรียนรู้แบบฝึกทักษะ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทยและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล ด้านละ 1 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความสอดคล้อง และความเหมาะสม ภายหลังปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วผู้วิจัยนำนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้เบื้องต้นกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสร้างแสน จำนวน 10 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและหาประสิทธิภาพเบื้องต้นตามเกณฑ์ 70/70 ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

ระยะที่ 3 การทดลองใช้และประเมินผลนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยนำนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนิคมกฤณารายณ์ หมู่ 2 จำนวน 19 คน โดยใช้แบบแผนการทดลองกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One-Group Pretest-Posttest Design) ก่อนดำเนินการ

จัดกิจกรรมผู้วิจัยทดสอบก่อนเรียน (Pretest) จากนั้นจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 แผน รวม 8 ชั่วโมง พร้อมเก็บคะแนนจากกิจกรรมและแบบฝึกทักษะระหว่างเรียนเพื่อคำนวณประสิทธิภาพของกระบวนการ (E₁) เมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรมผู้วิจัยทดสอบหลังเรียน (Posttest) เพื่อนำคะแนนไปคำนวณประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E₂) และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

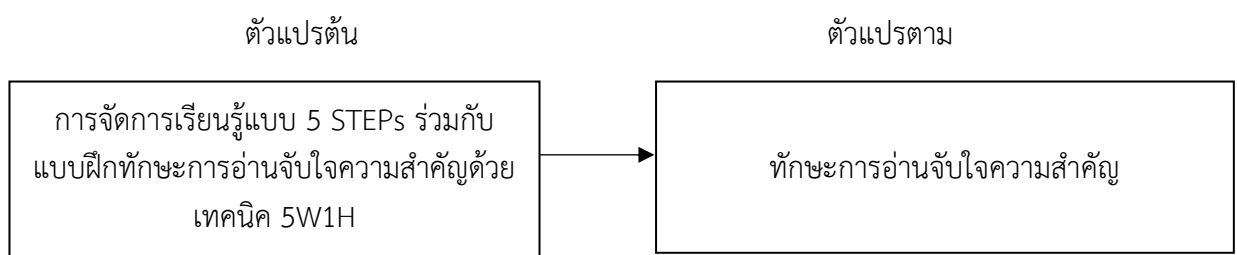
ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งตามลักษณะของข้อมูลและวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data Analysis) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ครูผู้สอนและนักเรียนในระยะที่ 1 รวมถึงข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญในระยะที่ 2 โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสรุปสภาพปัญหา ความต้องการ และแนวทางในการพัฒนานวัตกรรมนำไปสู่การปรับปรุงร่างแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะให้มีความสมบูรณ์

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data Analysis) การหาคุณภาพของเครื่องมือ วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ และวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบวัดทักษะ การหาประสิทธิภาพของนวัตกรรม วิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพของกระบวนการและประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E₁/E₂) ตามเกณฑ์มาตรฐาน 70/70 การเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ ใช้การวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนทักษะการอ่านจับใจความสำคัญระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติ t-test for Dependent Samples สถิติพื้นฐาน ใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่ออธิบายระดับทักษะการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ 5 STEPs ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญด้วยเทคนิค 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยสามารถสรุปและกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ส่วนใหญ่ยังมีข้อจำกัดด้านการอ่านจับใจความสำคัญ โดยไม่สามารถจำแนกใจความสำคัญออกจากรายละเอียดสนับสนุน และไม่สามารถสรุปสาระสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้นักเรียนบางส่วนยังขาดแรงจูงใจและความกระตือรือร้นในการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทยในด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่าครูผู้สอนมีความต้องการนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่มีองค์ประกอบและลำดับขั้นตอนในการจัดกิจกรรมอย่างชัดเจน มีแบบฝึกทักษะที่เหมาะสมกับวัยและระดับความสามารถของผู้เรียน ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถค้นหาข้อมูลวิเคราะห์รายละเอียด และสรุปใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ผลการพัฒนาและหาประสิทธิภาพของนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบ 5 STEPs จำนวน 8 แผน ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รวม 8 ชั่วโมง และแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญด้วยเทคนิค 5W1H ซึ่งจัดลำดับเนื้อหาและกิจกรรมจากง่ายไปสู่ยากให้เหมาะสมกับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ 5 STEPs ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นการเรียนรู้ตั้งคำถาม2) ขั้นการเรียนรู้แสวงหาสารสนเทศ 3) ขั้นการเรียนรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้ 4) ขั้นการเรียนรู้เพื่อการสื่อสาร และ 5) ขั้นการเรียนรู้เพื่อตอบสนองสังคม โดยบูรณาการร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญด้วยเทคนิค 5W1H ซึ่งใช้คำถาม ได้แก่ ใคร (Who) ทำอะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไร (When) ทำไม (Why) และอย่างไร (How) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถค้นหาข้อมูลสำคัญวิเคราะห์องค์ประกอบของเรื่อง เชื่อมโยงรายละเอียด และสรุปใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้อย่างเป็นขั้นตอน ผลการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะมีความเหมาะสมและความสอดคล้องตามเกณฑ์ที่กำหนด ส่วนผลการหาประสิทธิภาพของนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ พบว่า มีค่าประสิทธิภาพของกระบวนการและประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_1/E_2) เท่ากับ 73.68/76.05 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 70/70 ที่กำหนดไว้

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ การนำนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนิคมกฤณารายณ์หมู่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 19 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านจับใจความสำคัญหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การทดสอบค่าทีสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่สัมพันธ์กัน (t-test for Dependent Samples) ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะการอ่านจับใจความสำคัญก่อนเรียนและหลังเรียน

การประเมิน	จำนวน นักเรียน (คน)	คะแนน เต็ม	$\bar{x}$	$S.D.$	t	df	p-value
ก่อนการจัดการเรียนรู้	19	20	13.37	2.36			
หลังการจัดการเรียนรู้	19	20	15.21	2.12	3.54	18	.002*

หมายเหตุ: $p < .05$

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 19 คน มีคะแนนทักษะการอ่านจับใจความสำคัญก่อนการจัดการเรียนรู้เฉลี่ยเท่ากับ 13.37 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.36 และมีคะแนนหลังการจัดการเรียนรู้เฉลี่ยเท่ากับ 15.21 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.12 เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้การทดสอบค่าทีสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่สัมพันธ์กัน (Dependent Samples t-test) พบว่า คะแนนทักษะการอ่านจับใจความสำคัญหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

อภิปรายผล

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีข้อจำกัดในการอ่านจับใจความสำคัญ ไม่สามารถระบุข้อมูลสำคัญจากเรื่องที่อ่านว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม และอย่างไร ตลอดจนไม่สามารถจำแนกใจความสำคัญออกจากรายละเอียดสนับสนุนและสรุปสาระสำคัญได้อย่างถูกต้อง ขณะเดียวกัน ครูผู้สอนมีความต้องการนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่มีลำดับขั้นตอนชัดเจนมีแบบฝึกทักษะที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน และส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ ผลดังกล่าวอาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านมาให้ความสำคัญกับการอ่านออกเสียงและการตอบคำถามจากบทอ่านมากกว่าการฝึกให้ผู้เรียนมีกระบวนการค้นหา วิเคราะห์ และเชื่อมโยงข้อมูล ผู้เรียนจึงยังขาดกรอบคำถามและแนวทางที่ช่วยในการพิจารณาข้อมูลสำคัญจากเรื่องที่อ่าน นอกจากนี้ การใช้สื่อและกิจกรรมที่ไม่หลากหลายอาจส่งผลให้ผู้เรียนขาดแรงจูงใจและ

การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของทิตินา แชมมณี (2560) ที่ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ผู้เรียนและสภาพปัญหาก่อนการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ รวมทั้งการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและสร้างความรู้ด้วยตนเอง

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้แบบ 5 STEPs ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญด้วยเทคนิค 5W1H มีค่าประสิทธิภาพของกระบวนการและประสิทธิภาพของผลลัพธ์เท่ากับ 73.68/76.05 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 70/70 ที่กำหนดไว้ ผลดังกล่าวอาจเนื่องมาจากนวัตกรรมได้รับการพัฒนาตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) โดยเริ่มจากการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนและครูผู้สอนการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะ การตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ การทดลองใช้เบื้องต้นและการปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง กระบวนการดังกล่าวช่วยให้วัตกรรมการมีเนื้อหา กิจกรรม ภาษา และระยะเวลาที่เหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 นอกจากนี้ แบบฝึกทักษะได้รับการจัดลำดับเนื้อหาและกิจกรรมจากง่ายไปสู่ยาก ทำให้ผู้เรียนสามารถฝึกค้นหาข้อมูลพื้นฐานจากเรื่องที่อ่าน ก่อนพัฒนาไปสู่การเชื่อมโยงข้อมูลและสรุปใจความสำคัญที่มีความซับซ้อนมากขึ้นการฝึกอย่างต่อเนื่องช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและความชำนาญในการปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับรัตนารักษ์ ทับทิมจันทร์ (2565) ที่พัฒนาแบบฝึกทักษะด้านการอ่านโดยจัดกิจกรรมเป็นลำดับขั้นและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งสอดคล้องกับผลการวิจัยของรัตนกร คงโนนกอก และชวนพิศ รักษาพวก (2566) ซึ่งพบว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค 5W1H ร่วมกับแบบฝึกทักษะมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้ การเชื่อมโยงแผนการจัดการเรียนรู้เข้ากับแบบฝึกทักษะอย่างเป็นลำดับจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้วัตกรรมการมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านจับใจความสำคัญหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลดังกล่าวอาจเนื่องมาจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ 5 STEPs เปิดโอกาสให้ผู้เรียนดำเนินการเรียนรู้อย่างเป็นลำดับ ตั้งแต่การตั้งคำถาม การแสวงหาสารสนเทศการสร้างองค์ความรู้ การสื่อสารความเข้าใจ และการนำความรู้ไปใช้ ผู้เรียนจึงมิได้เป็นเพียงผู้รับข้อมูลจากครู แต่ได้ลงมืออ่านค้นหาคำตอบ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสรุปความรู้ด้วยตนเอง ขณะเดียวกันเทคนิค 5W1H ทำหน้าที่เป็นกรอบคำถามที่ช่วยให้ผู้เรียนค้นหาข้อมูลสำคัญจากเรื่องที่อ่าน ได้แก่ ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม และอย่างไร ทำให้ผู้เรียนสามารถจำแนกข้อมูลเชื่อมโยงเหตุการณ์ และพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างใจความสำคัญกับรายละเอียดสนับสนุนได้ชัดเจนขึ้นเมื่อผู้เรียนได้ใช้กรอบคำถามดังกล่าวร่วมกับการฝึกปฏิบัติซ้ำในแบบฝึกทักษะ จึงช่วยลดความซับซ้อนของกระบวนการอ่านและทำให้สามารถสรุปสาระสำคัญได้อย่างเป็นระบบผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับสุภาพร เหล่ารอด (2565) ซึ่งพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบ 5 STEPs ร่วมกับเทคนิค 5W1H มีทักษะการอ่านจับใจความสำคัญหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสิรินาถ เม่นเผือกและคณะ (2566) ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค 5W1H ช่วยให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความสามารถในการอ่านจับใจความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสอดคล้องกับรัตนกร คงโนนกอก และชวนพิศ รักษาพวก (2566) ซึ่งพบว่า การใช้เทคนิค 5W1H ร่วมกับแบบฝึกทักษะช่วยพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ แสดงให้เห็นว่า การจัดลำดับกระบวนการเรียนรู้การใช้กรอบคำถามที่ชัดเจนและการฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเป็นปัจจัยที่ร่วมกันส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านจับใจความสำคัญของผู้เรียน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ 5 STEPs ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญด้วยเทคนิค 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ส่วนใหญ่มีข้อจำกัดในการจำแนกใจความสำคัญออกจากรายละเอียดสนับสนุน และไม่สามารถสรุปสาระสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้อย่างถูกต้อง อีกทั้งยังขาดความสนใจและความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมการอ่าน ส่วนครูผู้สอนมีความต้องการการจัดการเรียนรู้ที่มีลำดับขั้นตอนชัดเจน มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน และมีแบบฝึกทักษะที่ใช้คำถามเป็นแนวทางในการค้นหาข้อมูลวิเคราะห์เรื่องที่อ่าน และสรุปใจความสำคัญอย่างเป็นระบบ

2. คุณภาพและประสิทธิภาพของนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้น นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้แบบ 5 STEPs ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญด้วยเทคนิค 5W1H ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและสอดคล้องเชิงเนื้อหาในระดับมากที่สุดจากการรับรองโดยผู้เชี่ยวชาญ และเมื่อนำไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายพบว่า นวัตกรรมมีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 73.68/76.05 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 70/70 ที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่านวัตกรรมดังกล่าวมีคุณภาพตามมาตรฐานของกระบวนการวิจัยและพัฒนาสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ประสิทธิภาพของการใช้จัดการเรียนรู้ต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ผลการประเมินประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนิคมกฤณารายณ์หมู่ 2 มีทักษะการอ่านจับใจความสำคัญพัฒนาขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยคะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า การบูรณาการกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 STEPs) ร่วมกับเทคนิค 5W1H ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นลำดับ สามารถระบอบองค์ประกอบสำคัญของเรื่องที่อ่านได้แม่นยำขึ้น นำไปสู่ความสำเร็จในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาภาษาไทย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สถานศึกษาควรส่งเสริมการนำนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้แบบ 5 STEPs ไปใช้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์และจับใจความสำคัญ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสร้างนิสัยการเรียนรู้แบบสืบสอบให้กับผู้เรียนในระดับประถมศึกษา

1.2 ควรมีการจัดอบรมหรือจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC) ให้แก่ครูผู้สอน เกี่ยวกับการใช้เทคนิค 5W1H และการสร้างแบบฝึกทักษะที่เน้นกระบวนการคิด เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของนักเรียนและกระตุ้นการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 หน่วยงานต้นสังกัดควรสนับสนุนการจัดทำคลังสื่อและนวัตกรรมต้นแบบ ที่บูรณาการระหว่างกระบวนการ 5 STEPs และเทคนิคการคิดวิเคราะห์ เพื่อให้เป็นแนวทางสำหรับครูในการนำไปปรับใช้กับการจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นอื่น ๆ หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นอย่างทั่วถึง

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบ 5 STEPs ร่วมกับเทคนิค 5W1H ที่มีต่อทักษะภาษาไทยด้านอื่น ๆ เช่น ทักษะการเขียนสรุปความ การเขียนเชิงสร้างสรรค์ และการพูดสรุปความ ตลอดจนศึกษาตัวแปรด้านจิตพิสัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน ได้แก่ เจตคติต่อการอ่าน แรงจูงใจในการอ่าน และความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้การประเมินผลของนวัตกรรมครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของผู้เรียน ทั้งนี้ เนื่องจากผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในระยะต้นพบว่า ผู้เรียนยังขาดแรงจูงใจและความกระตือรือร้นในการอ่าน

2.2 ควรมีการทำวิจัยเชิงเปรียบเทียบหรือวิจัยกึ่งทดลองกับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย เช่น นักเรียนในระดับชั้นที่ต่างกันหรือนักเรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียนที่แตกต่างกัน เพื่อศึกษาความคงทนของความรู้และประสิทธิผลของนวัตกรรมในบริบทที่กว้างขึ้น

2.3 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมนี้ให้อยู่ในรูปแบบของสื่อดิจิทัลหรือแอปพลิเคชัน โดยบูรณาการเทคนิค 5W1H เข้ากับเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเพิ่มความน่าสนใจและเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถฝึกฝนทักษะการอ่านจับใจความสำคัญได้ตามความต้องการแบบรายบุคคล

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- ชนิษฐา มาทุ่ง. (2562). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขุนไกรพิทยาคม โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ [รายงานการวิจัย]. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38.
- ทิตนา แคมมณี. (2560). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 21). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542, 19 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา, 116(74 ก), 1–23.
- รัตนกร คงโนนกอก และชวนพิศ รักษาพวง. (2566). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดการเรียนรู้เทคนิค 5W1H ร่วมกับแบบฝึกทักษะ. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 8(3), 1589–1598.
- รัตนภรณ์ ทับทิมจันทร์. (2565). การสร้างแบบฝึกทักษะโดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ5R เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร).
- ศิริญาดา แก้วดวง. (2566). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความสำคัญโดยใช้วิธีการสอนเทคนิค 5W1H ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอุดรพิชัยรักษ์วิทยา [รายงานวิจัยในชั้นเรียน]. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สายใจ ทองเนียม. (2560). ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร. ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. (2567). รายงานผลการดำเนินงานประจำปีการศึกษา 2566. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). สภาวะการศึกษาไทยปี 2561/2562: การปฏิรูปการศึกษาในยุคดิจิทัล. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์. (2567). รายงานข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ปีการศึกษา 2567. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สิรินาถ เม่นเผือก, ประสพสุข ฤทธิเดช และชัยวัฒน์ สุกควรกุล. (2566). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้เทคนิค 5W1H. Journal for Developing the Social and Community, 10(2), 85–100.
- สุภาพร เหล่ารอด. (2565). การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญโดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ 5 STEPs ร่วมกับเทคนิค 5W1H ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. (การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร).